

juxta ejus ordinationem ad Horas canonicas pulset tintinnabula, pallia et linteamina altarium, cæteraque utensilia Ecclesiæ indesinenter custodiat, lampades aliaque luminaria debito tempore accendat, et extinguat, panem et vinum ad Missæ celebrationem præparatum habeat, omnesque oblationes, seu elemosynas, sive decimas (de consensu tamen archidiaconi) fideliter inter fratres distribuat; prout habetur capit. I et II, de *Offic. custod.*

7. *Doctrina generalis circa præfatas officiorum distinctiones, et in praxi attendenda.* — Cæterum, licet præfate officiorum distinctiones de jure communi procedant, hodie tamen in variis Ecclesiis diversi ritus, et peculiare consuetudines reperiuntur: ita, ut quidem titulum, ac præbendam talium officiorum canonici retineant, ipsius tamen officii executionem per vicarios, etiam laicos (etsi sub sua directione, atque inspectione) ipsarumque Ecclesiarum ministros expediant. In praxi proinde optimum erit, antiquam et laudabilem cujuslibet Ecclesiæ consuetudinem, et peculiare ejusdem constitutiones attendere, atque observare.

TITULUS XXVIII.

De Officio Vicarii.

1. *Ratio continuationis rubricarum.* — Viso de iis, qui serviunt Ecclesiæ nomine proprio, postulat ordo titulorum tractari de illis, qui serviunt nomine alieno. Unde præsens rubrica inscribitur, *De Officio vicarii*: de quo majoris claritatis gratia juvabit in distinctis paragraphis agere.

§ 1.

DE VICARIIS IN GENERE, EORUMQUE DIVISIONE.

2. *Vicarius generatim, quis?* — Quæritur I. Vicarius quis dicitur, et an habeat locum in ecclesiasticis? Resp. I. *Vicarius generatim dicitur ille, qui vices alterius gerit, sive in officio contentioso, sive in non contentioso.* Ita Hostiensis in *Summa*, h. t. n. 1. id exemplificans partim ex c. *Sua nobis*, §. h. t. ubi agitur de vicario Papæ, vices ejus ac jurisdictionem in urbe gerente: partim ex cap. 1

et II eod. ubi mentio habetur de vicario in divinis peragendis, sicque gerente vices alterius in officio non contentioso.

3. *Ipsi obediendum est, ac deferendum, tanquam illi cujus vices gerit.* — Porro, quod vicario ita sit obediendum, et deferendum, tanquam illi, cujus vices gerit; habetur in can. *Præcipimus*, dist. 93. ibi: «Tum enim sicut illius locum tenens honorabitur.» Idem patet ex can. 1. dist. 94. et c. *Sane quia*, 11. de *Offic. delegat.* cum similibus. Nam vicarius in causa sibi commissa fungitur auctoritate sui principalis, cujus gerit vices, prout ibidem notatur: unde qui contemnit vicarium, contemnit illum, qui posuit eum, arg. can. *In novo*, dist. 21. Concordant dicenda inferius n. 20. de vicario generali episcopi.

4. *Vicarius locum habet non solum in negotiis civilibus.* — Resp. II. Non solum in negotiis civilibus ac politicis, sed etiam ecclesiasticis, locum habet vicarius, dummodo debita auctoritate constituatur. Ita communis. Et quidem prima pars liquet ex toto titulo, cod. *De Officio vicarii*, et ex alio tit. C. *De officio ejus, qui vicem alicujus judicis, vel præsidis obtinet*: ubi permittitur magistratibus, et iudicibus, ut possint suos habere vicarios, quorum opera utantur in suis obeundis muneribus, causisque civilibus cognoscendis, et definiendis: de quibus civilistæ.

5. *Sed etiam in ecclesiasticis.* — Altera pars etiam est certa. Nam varia vitæ humanæ impedimenta, ac ipsa negotiorum moles, et multitudo, non semper permittunt, ut episcopus, aut Ecclesiæ rector, vel officialis, omnia concurrentia negotia per se ipsum valeat expedire. Unde tunc locum habet reg. 68 juris in 6. «Potest quis per alium, quod potest facere per se ipsum.» Et reg. 72. eod. «Qui facit per alium, est perinde, ac si faciat per se ipsum,» cum similibus.

6. *In beneficiis ecclesiasticis quilibet officio suo per se fungi debet.* — Dices. In beneficiis ecclesiasticis quilibet officio suo per se fungi debet; ut c. *Quis nonnulli. de Cleric. non resid.*, ubi talibus ecclesiasticum ministerium committi jubetur, «qui residere in loco, et curam ejus per se ipsos valent exercere:» sicque in talibus non videtur locum habere vicarius aliquis. Concordat cap. ult. § *Is autem. de Offic. delegat.* ubi ea per alios fieri prohibentur, in quibus industria, et fides personæ electa censetur: atqui hoc videtur fieri, seu eligi personalis industria, et fides in omnibus spiritualibus ministeriis; ergo.

7. *Quandoque tamen sufficit expedire aliqua per vicarios.* — Resp. negando antecedens, si universaliter intelligatur. Ad allegatos textus juris, et alios consimiles dicitur, inde solummodo sequi, quod in illis, in quibus electa est industria, fidesque personæ, aut requiritur personale ministerium, ut in residentia beneficiariorum, recitatione breviarii, et aliis pluribus, non habeant locum supra adductæ regulæ juris: neque sufficiat facere per alium, quod personaliter quis facere tenetur per se ipsum. Sunt tamen multæ causæ, etiam ecclesiasticæ, quæ possunt expediri per alios, nec requirunt personale ministerium, neque habent electam industriam, fidesque personæ, in quibus proinde locum habere valet vicarius: uti patet ex toto præsentis titulo, et alibi passim. Certe ipsa negotiorum copia, et aliæ justissimæ causæ, non raro occurrentes, ipsaque corporis imbecillitas quandoque requirunt, ut episcopi aliqua expediant per substitutos suos vicarios, cum impares sint ad omnia per semetipsos expedienda.

8. *Quæ sit divisio vicariorum?* — Quæritur II. Quæ sit divisio vicariorum. Resp. I. Spectato jure canonico vicarii primario, ac principaliter dividuntur in eos, qui serviunt in divinis, et in vicarios jurisdictionis. Ita Glossa, et Abbas ad *Rubic. h. t.*, Pirhing ibid. n. 1. et alii; ac patet ex decursu totius præsentis tituli, in quo per totum agitur de hisce duabus vicariorum speciebus, ut mox amplius dicetur. Siquidem

9. *Vicarii in divinis, qui?* — *Vicarii in divinis dicuntur, qui in divinis ministeriis, et cura animarum, cæterisque ad internum forum conscientiæ pertinentibus, aliorum vices gerunt, eorumque loco deserviunt Ecclesiæ.* Et de his agitur toto hoc titulo (dempto cap. penult.) ac in Clement. eod.

10. *Presbyteri illi, qui loco principalis rectoris deserviunt Ecclesiæ, proprie dicuntur vicarii, non parochi.* — Tales vicarii censentur etiam presbyteri illi, qui loco principalis rectoris deserviunt Ecclesiæ parochiali in divinis, seu cura animarum peragenda. Uti fit, quando Ecclesia, seu parochia (juxta formam concilii Trident. sess. 7, cap. VII de *Reform.* ac alibi) monasteriis, Ecclesiæ cathedrali, sive aliis piis locis perpetuo unita, seu incorporata fuit: tunc enim presbyter ille, qui una cum competenti portione fructuum sibi assignata, illic ponitur ad peragendum divina officia, eorumque animarum

exercendam, proprie non dicitur *Parochus*, sed *Vicarius*, utpote vices alterius subiens.

11. *Vicarii jurisdictionis, qui?* — *Vicarii jurisdictionis* sunt illi, qui in foro contentioso, seu externo, jurisdictionem vice alterius exercent. Et de his fit mentio in cap. penult. h. t. ubi agitur de vicario Papæ, ac jurisdictione ipsius, quam exercet: et in cap. I et seqq. cod. in 8. ubi per totum agitur de jurisdictione officialis, seu vicarii generalis episcopi.

12. *Vicarii episcoporum dantur triplicis generis.* — Resp. II. Deinde vicarii episcoporum in jure canonico triplicis generis dantur: aliqui enim dicuntur vicarii nati, seu legitimi, alii dati, seu constituti generales; et alii foranei. Ita Barbosa, part. III, de *Offic. et potest. episc.* allegat. 54, n. 15 et seqq. citans alios; atque hoc ipsum patebit ex declaratione terminorum, et juribus simul allegandis. Imprimis enim

13. *Vicarii nati, seu legitimi episcopi, qui?* — *Vicarii nati, sive legitimi episcoporum dicuntur illi, qui a lege ipsa constituuntur vicarii ipsius episcopi: ut sunt archidiaconus, et archipresbyter.* De illo etenim habetur in cap. I, de *Offic. archidiacon.* taliter: «Archidiaconus post episcopum sciat se vicarium esse ejus in omnibus, et omnem curam in clero ad se pertinere.» etc. De archipresbytero autem dicitur cap. I, de *Offic. archipresbyt.* «In episcopi sui absentia ad vicem ejus missarum solemniam celebret.» Quia igitur hisce vicariis sua potestas ab ipsomet jure, seu lege conceditur, eorumque officio est annexa absque alio facto, seu ministerio episcopi; merito ipsi censentur esse vicarii nati, atque legitimi ipsius episcopi.

14. *Vicarii dati, seu constituti generales ipsorum.* — *Vicarii dati, seu constituti generales*, appellantur illi, quos episcopus creavit, vel constituit, ut ejus vices gerant in eodem tribunali, et loco, in quo ipse jus dicere consuevit. Et tales solent esse officiales, seu vicarii generales.

15. *Vicarii foranei, qui?* — *Vicarii foranei* tandem appellantur illi, qui in certa parte diocesis extra civitatem sedis episcopalis, vel in oppidis, per episcopum constituuntur, ut ibi jurisdictionem quamdam exercent. Glossa in Clem. *Et si principalis. §. Foraneo. de Rescript.*; Barbosa cit. allegat. 54, n. 18, cum aliis. Quia igitur tales foris, sive extra locum, in quo sedes episcopalis repetitur, episcopi vices agunt juxta traditam sibi po-

testatem, recte *Vicarii foranei* nominantur. Glossa in Clem. *Et si principalis. de Rescript. in casu.*

16. *Vicarius generalis episcopi, quis?* — Ubi sciendum est, quod vicarius generalis episcopi solum dicatur ille, qui constitutus est cum generali potestate in loco, ubi episcopus sedem habet, ita ut censeatur idem esse auditorium utriusque, cap. II, *de Consuetud. in 6* Unde concludit Nicol. Garcias part. V, *de Benefic.*, cap. VIII, n. 36, et Barbosa, loc. cit. num. 128, quod vicarius ille, quem archiepiscopus Toletanus ponit in civitate Complutensi, non sit vicarius generalis, et habens hujus privilegia, eo quod non resideat, ubi episcopus sedem habet, sicque non censeatur idem auditorium utriusque.

17. *Vicarius, in quo differat a delegato.* — Ratio est: quia, ut inquit Bartolus in L. 1. § 1. n. 4. ff. *Quis, et a quo appellat.* vicarius, et delegatus in hoc differunt, quod per *Vicarium* intelligatur ille, qui gerit vices ordinarii in eodem loco, et eodem tribunali, quo consuevit ipse ordinarius, puta episcopus, sedere: tunc enim vere dicitur idem auditorium, sicque de uno non appellatur ad alterum. Quando autem ordinarius committit alicui vices suas, seu universitatem causarum exercendam in alio loco, ut puta in aliquo castro sui territorii, non diceretur vicarius, sed *Delegatus*; nec appellaretur ab eo ad superiorem, sed ad ipsum, qui eum substituit: quia jam non est idem auditorium utriusque; prout colligitur ex dictis Innocentii c. *Romana. de Offic. ordin.* Ita discurrent Bartolus, loc. cit.; idemque tradit Maranta in *Speculo aureo*, part. IV. distinct. 5, n. 8.

18. *Inter vicarium generalem, et foraneum episcopi, multiplex datur differentia. A vicario generali non appellatur ad episcopum, bene tamen a foraneo.* — Porro inter vicarium generalem, et foraneum episcopi, multiplex ac notabilis est differentia. Imprimis enim appellatio ad episcopum non datur a vicario generali ipsius, c. *Non putamus. 2. de Consuetud. in 6*; bene tamen a vicario foraneo. Glossa in casu cit. c. *Non putamus*; Garcias d. cap. VIII, n. 29; post Rotam decis. 297. num. 3, part. II, divers; Barbosa, cit. allegat. 54, n. 22 et alii passim; estque dictum supra tit. *de Consuetudine*, § 3, n. 75 et 76, ac rursus dicitur hic inferius n. 24.

19. *Ille potest esse delegatus Papæ, non hic.* — Deinde vicarius generalis episcopi potest

a Sede Apostolica, vel legato ejusdem, dari delegatus, atque esse mandatorum et gratiarum Apostolicarum executor: non sic vicarius foraneus; prout habetur decisum in Clem. *Et si principalis. 2. de Rescript.* Siquidem juxta c. *Statutum, 21. de Rescript. in 6.* ut quis fiat delegatus Papæ, requiritur, quod sit in dignitate constitutus; atqui hoc non convenit vicario foraneo, bene tamen generali episcopi, ut illico amplius dicitur; ergo.

20. *Vicarius generalis episcopi, habet dignitatem, imo (spectato jure communi) præcedit canonicos cathedrales; secus est in foraneo.* — Tertio vicarius generalis episcopi censeatur habere dignitatem. Glossa in cit. Clem. *Et si principalis. §. Episcopi. et §. Foraneo.* et doctores passim: quia habet præeminentiam cum jurisdictione conjunctam. Quinimo, cum is vices episcopi generaliter gerat, ejusque personam representet, adeo ut sit idem auditorium utriusque: hinc vicarius generalis, sicut ipse episcopus, est honorandus, can. *Præcipimus. dist. 93.* in tantum, ut spectato jure communi debeat præcedere canonicos cathedrales, atque ipsum archidiaconum. Rebuffus in *Praxi benefic. tit. de Vicariis episcop. n. 7.* post Abbatem, consil. 21. vol. I; Felinum in *Rubric. de Majorit. et obed.*; ac sequitur Barbosa, cit. allegat. 45, n. 144, cum aliis: quamvis istud ultimum de facto vi contrariæ consuetudinis in multis Ecclesiis non observetur; Pirhing h. t. n. 34. Econtra vicarius foraneus non censeatur habere dignitatem: nisi hæc aliunde ipsi competat, ut quia est canonicus Ecclesiæ cathedralis. Glossa cit. §. *Foraneo.* (ADNOTATIO LXI.)

21. *Iste non est ordinarius, bene tamen ille. Vicarii foranei jurisdictio est delegata.* — Tandem, ut alia taceantur, vicarius foraneus non est ordinarius, bene tamen vicarius generalis. Fagnanus in c. *Relatum, n. 43, de Cleric. non resident.*, post glossam, et doctores in c. *Romana in princip., de Appellat.* Et quidem, quod vicarius generalis habeat jurisdictionem ordinariam, sicque nomine *Ordinarii* veniat, ex professo dicitur infra, num. 91 et seqq. Quod autem vicarii foranei jurisdictio sit solum delegata, ac proinde ab ipso veluti delegato, detur appellatio ad episcopum delegantem, tenet Rota decis. 3. *de Offic. vicarii*; Glossa in Clem. 2 §. *Foraneo de Rescript.*; Covarruvias, *Practic. quest. cap. IV, n. 8*; Maranta, part. IV. *Speculi aurei*, dist. 5, n. 14 et 16; Garcias, *de Beneficiis*, part. V,

cap. VIII, n. 29 et 34; Barbosa, *de Offic. et potest. Episc.*, allegat. 54, n. 22 et seqq. citans plures alios: quamvis nonnulli oppositum teneant, quos refert, eorumque rationes solvit Barbosa, loc. cit., n. 21 et 25, et Garcias, n. 34 et 35. Siquidem vicarius foraneus non habet jurisdictionem a jure, sed ab episcopo: atqui episcopus nequit concedere jurisdictionem ordinariam; prout notat, et argumentatur Sanchez, lib. III, *de Matrim.*, disp. 29, n. 10, allegans communem.

22. *Vicarii ulterius alii sunt perpetui; alii temporales.* — Resp. III. Vicarii ulterius alii sunt perpetui, alii temporales. Ita Abbas in c. *Extirpandæ. § Qui vero. n. 5, de Præbend.* ubi fit expressa mentio de vicario perpetuo; Barbosa, lib. III *Jur. Eccl. univ.*, cap. VI, n. 2, et communis. Quæ vicariorum divisio, cum ampliori indigeant discussione, hinc sit

§ II.

DE VICARIIS PERPETUIS, AC TEMPORALIBUS.

23. *Vicarii perpetui, qui?* — Quæritur I. Qui sint vicarii perpetui, et qui temporales? Resp. I. *Vicarii perpetui* dicuntur, qui auctoritate episcopi canonice sunt instituti ad deservendum cuiusdam Ecclesiæ loco principalis rectoris, cum assignatione congruæ portionis fructuum, quos inde percipere debet. Ita in Glossa in cap. ult. §. *Perpetuos vicarios, h. t. et alii.*

24. *Tales habent titulum in beneficio, sicque nequeunt removeri.* — Dicitur notanter, « canonice instituti. » Nam vicarii perpetui habent verum titulum, atque idcirco semel canonice instituti nequeunt removeri, vel portione sua fraudari: nisi forsitan aliquid committant dignum depositione, aut privatione beneficii, c. *Ad hæc. 3. h. t.* Unde et *Vicarii perpetui* appellantur, de quibus mox plura.

25. *Temporales, qui; et cur sic appellantur?* — Resp. II. *Vicarii temporales* dicuntur, qui auctoritate legitimi superioris, pro peragendo ecclesiastico servitio in locum ad tempus seu voluntatem constituentis, sufficiuntur; sive dein tales deputentur pro peragendis vice alterius divinis officiis, et in foro pœnitentia; ut sunt vicarii temporales in Ecclesiis parochialibus constituti, c. *Cum ex eo, 34, de Elect. in 6*; sive ipsi deputentur pro foro contentioso, ut vicarii generales episcoporum, ac notat Abbas, cit. n. 5. Et tales merito

appellantur *Vicarii temporales*, cum ad nutum ejus, qui ipsos constituit, amoveri valeant.

26. *Vicarii perpetui institutio, ad quem pertineat.* — Quæritur II. A quo, quibusque de causis, instituendus sit vicarius perpetuus? Resp. I. Institutio vicarii perpetui pertinet ad episcopum, sive ordinarium loci, quamvis regulariter ea fieri debeat ad præsentationem, seu nominationem rectoris principalis sive illorum, quorum dignitati, vel capitulo Ecclesiæ parochialis, vel alia perpetuo fuit unita. Ita Nicol. Garcias, part. IX *de Beneficiis*, cap. II, n. 289; Navarrus, consil. 11, *de Statu monach. n. 3. et 7*; Barbosa, lib. III. *Jur. ecclesiast. univ.* cap. VI, n. 35; Pirhing, h. t. n. 3, allegans declarationem sac. Congreg. card. concilii Trident., sess. 7, cap. VII, *de Reform.* et alii. Id ipsum clare colligitur ex c. *de Monachis, 12 de Præbend.*, et cap. un. *de Capell. monach.* et Clem. 1, *de Jure patronat.*, ubi tales vicarii dicuntur instituti per episcopum ad præsentationem rectoris principalis, puta monasterii, vel hujusmodi. Unde hoc ipsum regulariter procedit in aliis similibus casibus, ubi ex fundatione, privilegio, vel consuetudine contrarium quid non reperitur observandum.

27. *Et quando institui possit, et soleat?* — Resp. II. Vicarius perpetuus, vel maxime institui potest, ac solet in parochialibus, et aliis beneficiis curatis, quæ cathedrali, collegiæ, vel alteri Ecclesiæ, monasterio, seu collegio, aut aliis piis locis perpetuo unita, et annexa reperiuntur. Desumitur hoc ex c. *Extirpandæ, 30 § Qui vero de præbend.*, estque novissime decisum in concilio Trident., sess. 7, cap. VII, *de Reform.* Ubi tamen apponitur limitatio illa: « Nisi ipsis ordinariis pro bono Ecclesiarum regimine aliter expedire videbitur: » tunc sufficit instituere vicarium temporalem, et ad nutum amovibilem.

28. *Recensentur casus, in quibus nequit institui vicarius perpetuus.* — Quinimo dantur nonnulli casus, in quibus, vigore citati concilii Tridentini, nequit episcopus constituere vicarium perpetuum: ut si talis unio a tempore immemoriali facta fuit, ac extunc constet vicarios fuisse ad nutum amovibiles, scientibus et consentientibus ordinariis. Item quando unio facta est per viam pacti, et concordia a Sede Apostolica approbata, aut ex privilegio remunerationis gratia concesso cum clausula, « de serviendo beneficio per vicarium ad nutum amovibilem. » Idemque